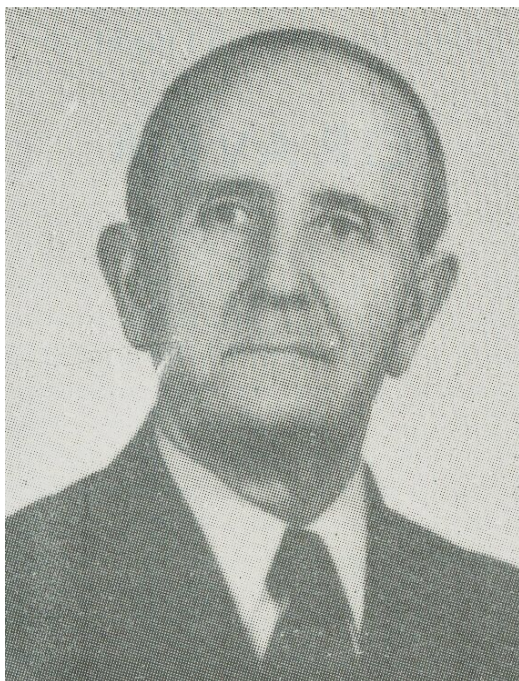

1. PÔVOD PLEMENA ORAVKA

Cieľom šľachtenia bolo vytvoriť také plemeno kury domácej, ktoré by vyhovovalo drsnejším chovateľským podmienkam horských a podhorských oblastí, pričom by ale dokázalo zúžitkovať možnosť výdatnejšieho pohybu a pastevných možností v týchto oblastiach. Po stránke úžitkovosti sa žiadalo vytvoriť plemeno s kombinovanou úžitkovosťou na produkciu vajec i mäsa, dostatočne otužilé a schopné odolávať tvrdším klimatickým podmienkam.

Skutočným podnetom na vyšľachtenie oravky bola snaha vtedajšieho Ministerstva poľnohospodárstva v Prahe po roku 1949 o zavádzanie plemien čistokrvnej hydiny v jednotlivých oblastiach bývalého Československa z hľadiska ich vhodnosti pre klimatické a hospodárske podmienky. Pre podhorské oblasti severného Slovenska bolo potrebné vyšľachtiť nové plemeno kúr vyznačujúce sa nielen dobrými úžitkovými vlastnosťami, ale aj prispôsobené nepriaznivým klimatickým podmienkam tejto oblasti. Na túto neľahkú prácu sa podujal známy hydinársky odborník na Slovensku, vtedy referent pre chov hydiny na Povereníctve poľnohospodárstva v Bratislave Ing. Vasil' Babuškin.

Ing. Vasil' Babuškin
(1902-1973)

Východným materiálom, z ktorého začal Ing. Babuškin šľachtiť nové plemeno boli sliepky a kohúty z oblasti severnej Oravy, konkrétne z obcí Oravská Polhora, Mutné, Veselé Novoť, Zákamnenné, Oravká Lesná a pod, v ktorých chotároch bolo mnoho samôt a osád s najlepšimi podmienkami pre chov hydiny, ale s drsným podnebím s nadmorskou výškou od 5000 do vyše 1000m. Priemerná ročná teplota sa vo vyšších polohách pohybovala od -5°C do $+5^{\circ}\text{C}$ a v ostatných oblastiach do $+7^{\circ}\text{C}$, kým priemerná júlová teplota bola $+17^{\circ}\text{C}$ a vo vyšších polohách len do $+13^{\circ}\text{C}$. Vegetačné obdobie bolo krátke a vyššie položená krajina bola v lete vystavená intenzívnemu slnečnému žiareniu a v zime studeným vetrom.

Hydina chovaná v takýchto podmienkach bola značne zdegenerovaná a poskytovala nízky úžitok tak v znáške, ako aj v mäsovej úžitkovosti. Príčinou tieto skutočnosti bol fakt, že sa v značnej miere praktizoval extenzívny chov hydiny cestou prirodzeného liahnutia až po jarnej

znáške, teda v mesiacoch máj a jún. Tým sa nedospelá hydina dostávala do obdobia zimného počasia a nedostatočného kŕmenia, čo spôsobovalo degeneráciu a nízku úžitkovosť.

Hydina tohto plemena mala byť otužilá, schopná odolávať drsným podmienkam chovu, ako aj odchovu mladej hydiny v skorých jarných mesiacoch. Vyžadovalo sa preto rýchle operovanie kurčiat s hustou podsadou, živý temperament a tzv. ochranné sfarbenie peria ako prirodzená ochrana proti srstnatým a pernatým dravcom. V exteriérových znakoch sa plemeno malo vyznačovať ružicovým hrebeňom a krátkymi bradovými lalokmi, ktoré lepšie odolávajú tuhým mrazom. Z hľadiska opracovateľnosti a jatočného vzhľadu bola stanovená požiadavka žltého sfarbenia pokožky, hladké neoperené beháky a hlava bez chochola a fúzov.

Ing. Babuškin pri výbere vhodných jedincov do chovných kŕdľov

Tieto exteriérové požiadavky boli stanovené pre budúci štandard nového plemena po preskúmaní chovov domácich sliepok v obciach Zákamenné a Novoť, odkiaľ sa mal zadovážiť pôvodný šľachtiteľský materiál miestneho pôvodu. Vychádzalo sa pritom z využitia klasických zásad, ktoré využívali východiskový materiál po stáročia žijúci v určitých prispôbených podmienkach.

2. ŠĽACHTITEĽSKÝ PROGRAM ORAVKY

Podľa **Chmelničnej (2004)** sa program šľachtenia oravky a zdrobnenej oravky rozdeľuje do troch etáp.

1. etapa šľachtenia oravky (1951-1960)

Ing. Babuškin začal v roku 1951 šľachtiť oravku z 57 kusov dedinských neplemenných sliepok a jedného kohúta z Oravy. Takýto materiál bol pre šľachtenie veľmi zložitý. Zo sliepok bolo 25 s ružicovým hrebeňom, 32 s listovým a jediný kohút bol žltý pásikavý s ružicovým hrebeňom. Priemerná hmotnosť kúr zo Zákamenného bola 1,71 kg a z Novoti 1,55 kg. Jednalo sa o jedince rôzneho vzhľadu i vlastností, neznámeho a heterozygótného genotypu z hornej Oravy. Potomstvo uvedených sliepok sa štiepilo na rozličné pestré, často nedefinovateľné sfarbenie. Dokonca sa vyskytol aj ružicový hrebeň a chochol. Získaný plemenný materiál bol umiestnený na vlastnom pracovisku Výskumného ústavu pre chov hydiny v Ivanke pri Dunaji, kde sa od decembra 1951 do jesene 1960 previedlo šľachtenie nového plemena kúr, ktoré podľa miesta pôvodu základného generačného materiálu oravských sliepok dostalo názov “oravka žltá”

Nakoľko však následkom kríženia pôvodných oraviek s plemenami rodajlendka a wyandotka a neskôr hempšírka, konečný produkt už nezodpovedal prívlastku žltá, lebo sa stal žltočervenkastým až žltohnedkastým, upustilo sa od spomenutého pôvodného prívlastku a nové plemeno dostalo kratší názov "oravka".

Pôvodný chovný materiál, ktorý bol dovezený z Oravy do Výskumného ústavu pre chov hydiny v Ivanke pri Dunaji, bol podrobený prísnej kontrole úžitkovosti a súčasne hneď od prvého roka sme sa zamerali aj na ich účelnú reprodukciu, so súčasným zošľachtením potomstva jednorazovým priľiatím krvi kohútmi plemena rodajlendka mahagónová a wyandotka biela. Tieto plemená sa pre zušľachťovanie oravky volili preto, aby sa uplatnili pri potomstve popri úžitkových vlastnostiach (produkcia vajec a mäsa) aj niektoré morfológické vlastnosti, a to ružicového hrebeňa wyandotky bielej pre korekciu jednoduchého listového hrebeňa rodajlendky a tmavšieho sfarbenia rodajlendky na korekciu bieleho faktora v sfarbení wyandotky.

V roku 1956 bolo do bývalého Československa dovezené, vtedy už v západných štátoch dost' rozšírené nové plemeno hempšírka. Priľatie krvi hempšírky prispelo k zvýšeniu znášky vajec, čo do početnosti a hmotnosti, ako aj jatočnej kvality oraviek, vrátane výbornej zmasilosti a kvality operenia. Použitím tohto plemena sa prekrylo pestré sfarbenie kúr hnedočervenou farbou hempšírky, ktorá sa zdala byť homogénna. Keďže kury s týmto dedičným základom zákonite štiepili rozličné farebné a tvarové formy, niektorí chovatelia v snahe zlepšiť ich sfarbenie a exteriér, ich krížili ďalej so žltou orpingtonkou a hnedočervenou drážďankou. Následkom toho sa variabilita oravky ešte zväčšila, pretože chovatelia podľašli klamnému dojmu, že F₁ generácia získaná krížením s uvedenými plemenami je homogénna.

Babuškin (1977) uvádza, že v roku 1957 sa uskutočnili porovnávacie skúšky jatočnej hodnoty kohútikov rodajlendiek a oraviek a krížencov oravky a hempšírkou vo veku 120 dní. Do pokusu bolo zaradených 400 jednodňových kohútikov určených na odchov v nasledovnom zložení: 100 kurčiat čistokrvných rodajlendiek, 100 čistých oraviek, 100 krížencov so 75 % krvi oraviek a 25 % krvi hempšírok a 100 krížencov s 50 % krvi oraviek a 50 % krvi hempšírok. Za 120 dní pomerne drsného odchovu s využitím zeleného výbehu pre pohyb a pastvu od útlej mladosti a kŕmením kŕmnu zmesou pre chov kurčiat ad libitum, sa dosiahlo priemernej živej hmotnosti u kohútikov pri rodajlendkách 1,45 kg, pri 100 % oravkách 1,35 kg, pri krížencoch so 75 % podielom oravskej a 25 % hempšírskej krvi 1,55 kg a pri krížencoch s 50 % oravskej a 50 % hempšírskej krvi 1,63 kg. Pri degustačnom hodnotení mäsa kurčiat posudzovatelia hodnotili zvlášť tzv. biele mäso z prs a zvlášť tmavé mäso zo stehna podľa vône, konzistencie, krehkosti a chuti 40 bodovým systémom. Za každý posudzovaný faktor mohli udeliť maximálne 5 bodov. Kohútiky rodajlendiek dosiahli v priemere 28,61 bodov, čo sa pokladalo za 100 %, kým všetky oravky dostali v priemere 29,57 bodov, to predstavovalo index 103,7 % k rodajlendkám. U oboch plemien bol uskutočnený aj anatomický rozbor pre zistenie zastúpenia jednotlivých častí tela. Podiel čistého trupu sa znížil z takmer 60 % u 120 dňových kohútov na 53,50 % u 180 dňových, avšak v oboch prípadoch v roku 1957 o niečo lepší priemer mali oravky.

Ďalší porovnávací pokus bol preto urobený v roku 1959, kde sa oravka porovnávala nielen s rodajlendkou, ale aj s hempšírkou. Po celý čas odchovu do 12 týždňov sa kurčatá držali v strede medzi porovnávanými plemenami, t. j. lepšie ako rodajlendky a slabšie ako hempšírky. **Babuškin (1977)** podľa výsledkov tohto pokusu považoval oravku aj z hľadiska jatočnej potreby za lepšie plemeno, ako vtedajšie rodajlendky. Uvádza, že ich nižšia hmotnosť nasvedčuje tomu, že v pomere k hempšírke sú jemnejšej konštitúcie. Z toho dedukoval, že sú aj temperamentnejšie a teda aj pohyblivejšie pri hľadaní potravy a pri unikaní pred dravcami ohrozujúcimi chov hydiny v horských a podhorských oblastiach. V priebehu váženia pokusných kurčiat sa sledovalo aj operenie, ktoré sa hodnotilo vo veku 40 dní. Z dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že kvalita operenosti oraviek sa veľmi približuje opereniu kurčiat hempšírok a takmer o 100 % bola lepšia, ako operenie kurčiat rodajlendiek.

Stabilizovať prišľachtené vlastnosti a znaky už nestačil, nakoľko sa hydinárska výroba začala v tom čase orientovať na výkonné mäsové a nosivé hybridy. V takomto stave získali oravku drobnochovatelia. Mnohí neboli pripravení riešiť problémy s nevyrovnanosťou potomstva, ktoré im oravka poskytovala. Táto skutočnosť poznačila zušľachtovanie oravky na dlhé obdobie.

2. etapa šľachtenia oravky (1960-1990)

Hlavným cieľom druhej etapy bolo rozšírenie plemena oravka medzi chovateľov pri zabezpečení prísnych kritérií výberu a upevňovaní plemenných znakov. Oravky sa prednostne došľachtovali v chladnejších oblastiach v okolí Vrútok, Martina, Oravského Podzámku a na výskumnej stanici v Malom Šariši.

Prvý rámcový štandard oravky po konzultácii so šľachtiteľom Ing. Babuškinom uverejnil Ing. Vladimír Malík v publikácii Atlas plemien hydiny v roku 1966.

Veľkú úlohu pri šľachtení oravky a zdobnenej oravky zohralo založenie Klubu chovateľov oravky, ktorý bol založený 20. októbra 1968 v Topoľčanoch (neskôr sa jeho sídlo prenieslo do Nitre). Predsedom klubu sa stal Jaroslav Országh z Továrnik, podpredsedom Ján Gaštan z Bratislavy, tajomníkom Jozef Ronec z Topoľčian, pokladníkom Jozef Jehlár z Topoľčian a predseda KRK Štefan Hlavina z Krnče. Členom a gestorom klubu bol tiež šľachtiteľ Ing. Babuškin. Tak ako všetky začiatky sú ťažké, aj novozaložený klub sa boril s problémami a ťažkosťami. Výhodou tohto obdobia bola aktivita Ing. Babuškina, ktorý sa snažil usmerňovať a zjednocovať názory na niektoré exteriérové vlastnosti a farebný ráz. Chovatelia sa prvých 5 rokoch riadili skúsenosťami šľachtiteľa. Postupne pribúdali noví členovia klubu, v roku 1973 sa dosiahol počet 50 členov. Hlavnou úlohou klubu bolo udržiavanie chovného materiálu v stanovenom chovnom a exteriérovom štandarde, zvyšovanie úžitkovosti zvierat a rozširovanie počtu chovateľov oravky. Podľa platných Smerníc o činnosti kontrolovaných chovov hydiny boli členmi majitelia plemenných chovov oravky a vybraní majitelia rozmnožovacích chovov oravky.

Priaznivý vývoj nastal v roku 1977 - 78 získaním nových členov do výboru klubu a samotný úspech oravky na Národnej výstave v Nitre. Prvýkrát na tejto výstave sa uskutočnila súťaž "Memoriál Ing. Vasila Babuškina". Výbor klubu vypracoval podmienky súťaže, ktoré platia dodnes na špeciálnych výstavách. V tomto období sa začalo organizované došľachtovanie oravky.

V roku 1977 Slovenský zväz chovateľov požiadal doc. RNDr. Vladimíra Podhradského, CSc. o pomoc pri došľachtovaní plemena kúr oravka. Keďže v tom čase riešil tému fakultného výskumu UK - 264 "Premenlivosť operenia kúr v ontogenéze", problematika oravky bola začlenená do tohto výskumu. V roku 1979 na návrh ÚV SZCH bola s Prírodovedeckou fakultou UK dohodnutá zmluva o spolupráci, ktorá umožnila pokračovať v práci. Tiež sa dohodlo, že na Chovnej stanici čistokrvnej hydiny v Očovej bude paralelne chovaný podobný materiál oravky, aby sa mohli výsledky overovať na početnejšom materiáli. Doc. Podhradský vykonal dôkladnú genetickú analýzu plemena oravka, z ktorej vyplynulo, že pri zachovaní priaznivých fyziologických vlastností (dobrá úžitkovosť a životaschopnosť) i naďalej pretrvávajú heterozygotnosť vo farbe peria a ďalších morfológických znakov.

Aby sa mohlo zošľachtovať aj na širšej úrovni chovateľmi oraviek na požiadanie Hydinárskej komisie ÚV SZCH sa zriadilo päť centier na došľachtovanie chovateľmi a to v Topoľčanoch, Nitre, Nových Zámkoch, Dojči a v okolí Prešova. Pre tento spôsob došľachtovania bola vypracovaná osobitná metodika postupu.

V došľachtovaní oravky pod vedením doc. RNDr. Vladimíra Podhradského, CSc. sa pokračovalo aj v ďalšej etape, v ktorej sa selekčné kritéria zamerali najmä na ujednotenie farby peria a typu zvierat. Evidenčne bola metodika došľachtovania zaradená do výskumnej úlohy č. VI-1-7 /09-1 v rámci štátneho plánu výskumu pod názvom "Došľachtovanie kury

slovenského národného plemena oravka” pre roky riešenia 1986 až 1989. Metodika došľachtovania v tejto etape pozostávala z riadenia príbuzenskej plemenitby a selekcie. Toto sa robilo na úrovni nevlastný brat x nevlastné sestry. Každý účastník došľachtovania dostal podrobné písomné, ako aj ústne inštrukcie, metodiku a vybrali sa kury došľachtovania dostal podrobné písomné, ako aj ústne inštrukcie, metodiku a vybrali sa kury na zostavenie kmeňov. V priebehu roka kontrolovali sa chovy a robil výber.

Na základe predbežného hodnotenia šľachtenia oravky **Podhradský (1982)** uvádza, že oravka je veľmi premenlivá tak v exteriérových znakoch, ako aj vo sfarbení. Je to následkom kríženia pestrofarebných kúr z Oravy s plemenami wyandotkou bielou, rodajlendkou červenou a hempšírkou. Výsledkom bolo zachovanie a upevnenie pôvodných kvalitných fyziologických vlastností, na druhej strane sa však prejavila vysoká morfológická variabilita, ktorá sa často vytýka chovateľom oraviek na výstavách.

Zhodnotenie úrovne chovu oravky prinieslo záver, že k odstráneniu nežiadúcich znakov je bezpodmienečne nutné použiť príbuzenskú plemenitbu.

Podhradský (1986) uvádza, že došľachtovanie prebieha na troch základných úrovniach:

1. v chovnej stanici čistokrvnej hydiny v Očovej, kde je uplatňovanie najužšej príbuzenskej plemenitby, to znamená párenie brat x sestra
2. v chove vybraných chovateľov je využívaná plemenitba nevlastný brat x nevlastná sestra
3. na úrovni ostatných chovateľov má byť využívaná plemenitba a selekcia takým spôsobom, aby boli pripárované vždy jedince najviac podobné plemennému štandardu.

Harmonogram príbuzenskej plemenitby bol rozpracovaný do roku 1990 s tým, že podľa dosiahnutých výsledkov a potreby sa mal uskutočňovať aj vo štvrtej filiálnej generácii.

Prvé oficiálne testovanie úžitkových vlastností oravky sa uskutočnilo v chovateľskom roku 1979 - 1980 na Medzinárodnej kontrolno-skúšobnej stanici hydiny štátov RVHP v Ivanke pri Dunaji v 500-dňovom teste, ktorým sa testoval odchov aj chov sliepok. Násadové vajcia v počte 500 kusov pre uskutočnenie testu poskytlo 10 chovateľov klubu.

Tabuľka 1 Výsledky testovania plemena oravka pri počte 120 sliepok v teste (Žatko et al., 1980)

Ukazovateľ	Jednotka	Hodnota
Priemerná hmotnosť násadových vajec	g	58,74
Priemerná hmotnosť jednodňových kurčiat	g	34,60
Priemerná hmotnosť sliepočiek vo veku 140 dní	g	1844
Spotreba krmiva n 1 odchovanú sliepočku vo veku 140 dní	g	8785
Vek nosníc pri dosiahnutí 50 % - nej intenzite znášky	dní	180
Hmotnosť vajec pri dosiahnutí 50 % - nej intenzity znášky	g	46,98
Priemerná hmotnosť vajec	g	55,69
Znáška vajec na počiatočný počet nosníc	ks	163,83
Znáška vajec na priemerný počet nosníc	ks	176,09
Priemerná hmotnosť nosníc vo veku 500 dní	g	2262

Podľa **Krištofa (1982)** sliepky znášajú dobre aj v zimných mesiacoch, čo má význam pre samozásobovanie chovateľov konzumnými vajcami. Kohúty dosahujú hmotnosť 2,8 až 3,3 kg a sliepky 2,2 až 2,8 kg. Priemerná znáška je v rozpätí od 180 do 200 vajec ročne a priemerná hmotnosť produkovaných vajec je 55 g.

Gatíalová (1989) uvádza niektoré úžitkové parametre:

- maximálna znáška 210 ks
- minimálna znáška 95 ks

- hmotnosť kurčiat pri liahnutí	38,13 g
- hmotnosť kurčiat v 21. dňoch	187,50 g
- hmotnosť kurčiat v 10. týždni	1117,70 g

Slašťan (1990) pri porovnávaní plemien oravka hempšírka uvádza tieto výsledky:

Tabuľka 2 Počet znesených vajec v kusoch za obdobie od decembra do júna

Rok	oravka	hempšírka	Index
1984 / 85	82,5	84,6	97,5
1985 / 86	126,6	112,8	112,2
1986 / 87	104,9	98,3	106,7
1987 / 88	115,3	125,8	91,7
1988 / 89	109,2	94,9	115,1

Tabuľka 3 Oplodnenosť vajec v %

Rok	oravka	hempšírka	Index
1985	89,8	92,6	96,9
1986	94,0	95,2	98,7
1987	88,9	88,0	101,0
1988	89,3	94,6	94,3
1989	88,6	94,6	93,6

Tabuľka 4 Liahnivosť kurčiat z oplodnených vajec v %

Rok	oravka	hempšírka	Index
1985	84,3	81,5	103,4
1986	91,4	91,0	100,4
1987	86,6	87,4	99,1
1988	82,8	86,8	95,6
1989	86,7	84,8	102,2

Logickým vústením činnosti bolo uznávacie konanie plemena oravka a jej zdrobného náprotivku zdrobenej oravky, ktoré prebehlo 28. septembra 1990 na Špeciálnej výstave Klubu chovateľov oravky v Pustých Úľanoch. Uznávacej komisii predsedal Ing. Jozef Herz, pracovník Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SR. V komisii ďalej zasadali doc. Ing. Ludmila Chmelničná, CSc. z VŠP v Nitre, Ing. Jozef Panák, zástupca Štátneho plemenárskeho podniku, Ing. Teodor Zaľko, CSc., vedúci Medzinárodnej kontrolno-skúšobnej stanice hydiny v Ivanke pri Dunaji, Ing. Emil Fuska, predseda Klubu chovateľov oravky, Ing. Ján Šaulič, CSc., riaditeľ SPTŠ v Ivanke pri Dunaji a výskumný pracovník v chove hydiny, Ing. Ladislav Bolla, tajomník hydinarskej komisie ÚV SZCH, MVDr. Ľubomír Bahelka z OVS Nitra, František Raninec, predseda zboru posudzovateľov hydiny ÚV SZCH, Jozef Špaňúr a Jozef Kelemen, posudzovatelia hydiny a ďalší vtedajší funkcionári Slovenského zväzu chovateľov.

Návrh na uznanie oravky predložila komisia pre chov hydiny ÚV SZCH. Uznávacie konanie otvoril Ing. Milan Šujan, vtedajší predseda komisie pre chov hydiny ÚV SZCH. Účastníci uznávacieho konania sa oboznámili so zdôvodnením návrhu, prezreli si a zhodnotili expozíciu oraviek na špeciálnej výstave, oboznámili sa s publikovanými materiálmi o oravke. Uznávacia komisia konštatovala, že plemeno kury domácej oravka splnila podmienky pre

uznanie za národné plemeno kúr. Uznanie štandardu plemena oravka sa vzťahoval i na veľkostný ráz zdrobená oravka.

3. etapa šľachtenia oravky (od r. 1990)

V tretej etape od roku 1990 bola zošľacht'ovacia činnosť zameraná na vyrovnanosť plemenných znakov, zvýšenie počtu a hmotnosti vajec pri súčasnom udržaní veľmi dobrých reprodukčných vlastností a rastových schopností oravky.

Na základe vlastného sledovania rastovej schopnosti plemena oravka, hempšírka a plymutka biela **Moravčíková (1992)** uvádza, že oravka dosahuje v súlade so šľachtiteľským zámerom nižšiu hmotnosť v porovnaní s plymutkou a hempšírkou. S narastajúcim vekom sa rozdiely medzi sledovanými plemenami zvyšujú. Tento poznatok dokumentujú konkrétne výsledky:

Zvýšenie priemerného denného prírastku

- u oravky z 10,24 g na 16,52 g
- u hempšírky z 12,90 g na 18,81 g
- u plymutky bielej zo 14,23 g na 25,40 g

Relatívny prírastok mal naopak klesajúcu tendenciu

- u oravky zo 184 % na 37,91 %
- u hempšírky z 227,16 % na 38,37 %
- u plymutky bielej zo 199,95 % na 48,82 %

Chmeličná a Benková (1995) uvádzajú, že v roku 1994 bol uskutočnený pokus v Ivanke pri Dunaji, kde sa sledovali reprodukčné ukazovatele násadových vajec oravky dodané z piatich plemenných B- chovov. Z celkového počtu dodaných násadových vajec bolo do liahne vybraných spolu 508 vajec vhodných na liahnutie. Z vyliahnutých kurčiat bolo po rozlíšení pohlavia japonskou metódou zaradených do dochovu 148 sliepočiek a 157 kohútikov, pričom sa pri evidenčnom označení kuraciami číslami rešpektoval pôvod kurčiat od jednotlivých chovateľov.

Pri pozorovaní sa dosiahli nasledovné výsledky:

- oplodnenosť vajec 78,20 % - 93,30 %
- liahnivosť z oplodnených vajec 68,75 % - 85,14 %
- liahnivosť z vložených vajec 58,18 % - 72,22 %

Pri pozorovaní rastovej schopnosti oraviek uvádzajú **Chmeličná a Benková (1995)** nasledovné rozmedzí živej hmotnosti kurčiat, odchovávaných spoločne na hlbokkej podstielke a vážených vo veku 5, 10, 15 a 20 týždňov:

Vek	sliepočky	kohútiky
5 týždňov	297-328 g	312-365 g
10 týždňov	752-842 g	893-1033 g
15 týždňov	1342-1477 g	1663-1800 g
20 týždňov	1568-1786 g	2212-2460 g

V snahe upevniť štandard plemena pri súčasnom zvyšovaní úžitkových vlastností oravky nadviazala odborná hydinárska komisia Slovenského zväzu chovateľov v roku 1994 spoluprácu s vtedajším Výskumným ústavom živočíšnej výroby - Stanicou chovu a šľachtenia hydiny v Ivanke pri Dunaji. Cieľom tejto spolupráce bolo vytvoriť chovnú líniu, ktorá by tvorila génovú rezervu plemena

Tabuľka 5 Základné úžitkové parametre kúr - oravka v 1. roku génovej rezervy (Benková et al., 1995)

Ukazovateľ	M.j.	Plemeno			
		OR	RI	NH	SA
Priemerná znáška za 180 dní	ks	116,05	122,11	110,87	132,19
Priemerná hmotnosť vajec	g	45,97	58,07	59,78	56,44
Oplodnenosť vajec	%	92,18	96,15	94,81	91,17
Liahnivosť kurčiat z oplodnených vajec	%	80,34	78,28	79,22	76,18
Živá hmotnosť sliepok					
- v 15 týždňoch veku	kg	1,40	1,40	2,10	1,65
- v dospelosti	kg	2,32	2,10	3,38	2,45
Živá hmotnosť kohútov					
- v 15 týždňoch veku	kg	1,81	1,79	2,87	2,21
- v dospelosti	kg	3,60	3,00	3,98	2,93

Z výsledkov prvého roku tvorby chovnej línie oravky v génovej rezerve vyplynulo, že podobne ako v drobnochovateľských podmienkach, v reprodukčných ukazovateľoch sa vyrovná ostatným plemenám kúr s kombinovanou úžitkovosťou. Oravka však vykazovala veľmi nízke hodnoty hmotnosti vajec.

Tabuľka 6 Základné úžitkové parametre kúr - oravka v 2. roku génovej rezervy (Benková et al., 1996)

Ukazovateľ	M.j.	Plemeno			
		OR	RI	NH	SA
Priemerná znáška za 180 dní	ks	122,79	166,46	141,43	148,18
Priemerná hmotnosť vajec	g	53,56	59,47	60,18	57,31
Oplodnenosť vajec	%	86,06	85,18	86,06	60,66
Liahnivosť kurčiat z oplodnených vajec	%	75,42	77,34	81,24	70,27
Živá hmotnosť sliepok					
- v 15 týždňoch veku	kg	1,23	1,47	1,95	1,60
- v dospelosti	kg	2,30	2,11	3,40	2,38
Živá hmotnosť kohútov					
- v 15 týždňoch veku	kg	1,42	1,80	2,90	2,30
- v dospelosti	kg	3,50	3,11	4,45	3,30

Egyedová (1996) hodnotila rastovú schopnosť kurčiat plemena oravka, pochádzajúcich od piatich chovateľov, v podmienkach spoločného odchovu. Sledovanie prebiehalo v roku 1994 a 1995. Uvádza nasledovné výsledky:

- živá hmotnosť sliepočiek vo veku 20 týždňov v roku 1994 sa pohybovala v rozpätí od 1568,00 do 1700,00 g a u kohútikov v rozpätí do 2158,57 do 2459,09 g.
- živá hmotnosť sliepočiek vo veku 20 týždňov v roku 1995 sa pohybovala v rozpätí od 1655,56 do 1866,67 g a u kohútikov v rozpätí do 2220,00 do 2400,00 g.
- priemerný denný prírastok v roku 1994 mal stúpajúcu tendenciu do 15. týždňa veku sliepočiek a kohútikov
- priemerný denný prírastok v roku 1995 mal stúpajúcu tendenciu do 10. týždňa veku, po 10 týždni postupne klesal
- relatívny prírastok v roku 1994 a v roku 1995 mal klesajúcu tendenciu.

Zaznamenanie rastových schopností kohútikov i sliapočiek plemena oravka na základe merania a následného štatistického vyhodnotenia základných telesných mier a porovnanie hodnotených ukazovateľov s plemenom rodajlendka uskutočnil **Tišliar (2001)**. Merania sa uskutočnili v Stanici chovu a šľachtenia hydiny v Ivanke pri Dunaji, pričom hodnotené zvieratá oboch plemien boli súčasťou génovej rezervy v tejto stanici. Hodnoty najdôležitejších telesných mier sa pohybovali od 5. týždňa do dospelosti v intervale:

- dĺžka trupu	9,22 až 19,46 cm (kohúty)	9,24 až 17,62 cm (sliapky)
- hĺbka hrudníka	6,20 až 13,54 cm (kohúty)	5,70 až 11,23 cm (sliapky)
- šírka hrudníka	3,98 až 10,16 cm (kohúty)	3,28 až 7,77 cm (sliapky)
- živá hmotnosť	403,00 až 3736,00 g (kohúty)	349,00 až 2270 g (sliapky)

Najvyšší priemerný denný prírastok oravky zaznamenali spravidla v období od 5. do 10. týždňov. Výnimkou bola len dĺžka trupu sliapok s najvyšším prírastkom medzi 10. až 15. týždňom a to 0,08 cm oproti 0,05 cm od 5. do 10. týždňa. Najnižšie priemerné denné prírastky vykazovali oravky v posledných dvoch obdobiach merania, teda medzi 15. až 20. týždňom a 20. týždňom až dospelosťou.

Porovnaním s rodajlendkami vykazovali oravky vo viacerých prípadoch nižšie hodnoty dĺžkových mier, najmä končatín a dĺžky trupu, a to prevažne do 20. týždňa. Pri dospelých jedincoch vo väčšine prípadov dosahovali vyššie hodnoty telesných mier oravky, napríklad živá hmotnosť dospelých kohútov bola 3736 g, čo bolo o 804 g viac ako pri kohútoch rodajlendiek v rovnakom veku.

Z dôvodu plemenej príslušnosti oravky do skupiny plemien s kombinovanou úžitkovosťou má pre chovateľov význam tiež kvalita jatočne opracovaného tela nosníc po ukončení reprodukčného obdobia, resp. kvalita mäsa najvýznamnejších častí jatočného zvieratá.

Tabuľka 7 Chemická analýza prsnej a stehrovej svaloviny bez kože sliapok a kohútov plemena oravka po reprodukčnom procese vo veku 56 týždňov (Benková et al., 2003)

Ukazovateľ	Prsná svalovina		Stehnová svalovina	
	sliapka	kohút	sliapka	Kohút
Obsah celkovej vody v g.100 g ⁻¹	73,47	72,56	70,52	72,65
Obsah celkových bielkovín v g.100 g ⁻¹	22,83	23,86	19,62	21,44
Obsah celkového tuku v g.100 g ⁻¹	2,82	2,73	9,10	5,07
Obsah popola v g.100 g ⁻¹	0,88	0,85	0,76	0,84
Voľne viazaná voda v g.100 g ⁻¹	32,00	39,20	26,00	48,50
Energetická hodnota v KJ.100g ⁻¹	488,66	502,52	671,52	550,16

Výsledky hodnotenia kvality mäsa preukázali vhodné chemické zloženie svaloviny v kategórii racionálnej výživy ľudí. Porovnanie ukazovateľov jatočnej analýzy s ďalšími plemenami s kombinovanou úžitkovosťou uvádza **Benková (2002)**.

Tabuľka 8 Jatočná analýza kúr po reprodukčnej sezóne (Benková, 2002)

Ukazovateľ	M.j.	Pohlavie	Plemeno			
			OR	RIR	NH	SA
Živá hmotnosť	g	♀	2 560	2 200	3 400	2 340
		♂	3 680	3 500	4 680	3 760
Hmotnosť opracovaného trupu	g	♀	1 557	1 315	2 161	1 471
		♂	2 343	2 237	3 035	2 371

Hmotnosť prsnej časti	g	♀ ♂	420	367	561	392
			597	572	715	586
Hmotnosť stehrovej časti	g	♀ ♂	544	461	787	527
			950	956	1 349	978
Hmotnosť abdominálneho tuku	g	♀ ♂	107	86	231	122
			136	39	97	68

Súčasne s hodnotením jatočnej kvality boli skúmané tiež kvalitatívne vlastnosti vajec.

Tabuľka 9 Základné štatistické charakteristiky sledovaných ukazovateľov vajec oravky (Csuka et al., 2002)

Ukazovateľ	Štatistické hodnoty		
	x	s	v %
Hmotnosť vajca (g)	54,67	4,34	7,94
Žltok			
hmotnosť (g)	17,82	2,04	11,50
objem (ml)	16,98	1,77	10,40
refrakcia (r.j.)	1,4180	0,00147	9,40
obsah VLDL (S-H)	8,092	0,554	6,70
cholesterolu (mg.100 g ⁻¹)	1486,2	190,9	12,80
triglyceridy (mg.g ⁻¹)	261,3	48,6	13,12
Bielok			
riedky objem (ml)	13,6	11,88	13,80
refrakcia (r.j.)	1,3531	0,0018	13,70
hustý objem (ml)	14,96	2,65	17,70
refrakcia (r.j.)	1,3529	0,0017	13,20

Z výsledkov autorov vyplynulo, že kvalita vajec oravky napriek nižšej hmotnosti je zodpovedajúca iným čistokrvným plemenám.

Šmelko (2002) pri sledovaní liaharenských parametrov plemena oravka dospel k nasledovným hodnotám:

- oplodnenosť násadových vajec :	1997	86,06 %
	1998	86,10 %
- liahnivosť z vložených vajec :	1997	69,56 %
	1998	75,25 %
- liahnivosť z oplodnených vajec :	1997	75,42 %
	1998	79,80 %
znáška vajec za obdobie 210 dní :	1997	137,79 ks
	1998	116,07 ks
	1999	155,07 ks

Benková et. al. (2003) pozorovala rastovú schopnosť sliepok a kohútov plemena oravka vo veku 5, 10, 15 a 20 týždňov v rokoch 1996 a 2001. Sliepky a kohúty rástli počas sledovaného obdobia rovnomerne. V roku 1996 vážili 5-týždňové sliepky 283 g a kohúty 323 g, v roku 2001 sa rýchlosť rastu do veku 5 týždňov zvýšila na 372, resp. 411 g. V roku 2001 vo veku 10 týždňov bola pozorovaná menšia stagnácia hmotnosti, hoci vo veku 15 a 20 týždňov bol zaznamenaný intenzívnejší rast pri oboch pohlaviach, keď sliepky vážili 1703 g a kohúty 2300 g.

Hlavné reprodukčné ukazovatele - oplodnenosť vajec, liahnivosť kurčiat z násadových vajec a liahnivosť kurčiat z oplodnených vajec pri plemene oravka hodnotila **Chmeličná (2004)** v päťročnom období pri porovnaní s plemenom hempšírka v podmienkach chovnej stanice čistokrvnej hydiny a za trojročné obdobie pri porovnaní s plemenami hempšírka a amrokska v podmienkach drobnochovateľskej liahne. Priemerné hodnoty za sledované obdobie boli dosiahnuté v chovnej stanici v poradí oravka - hempšírka pri oplodnenosti vajec 90,10 % - 93,00 %, pri liahnivosti z nasadených vajec 78,00 % - 80,30 % a pri liahnivosti z oplodnených vajec 86,40 % - 86,30 %. V drobnochovateľskej liahni zistila hodnoty oplodnenosti vajec v poradí oravka - hempšírka - amroks priemerne 75,10 % - 89,50 % - 88,90 %, pri liahnivosti z nasadených vajec 60,30 % - 75,40 % - 69,40 % a pri liahnivosti z oplodnených vajec 79,40 % - 84,00 % - 78,00 %.

Na základe porovnania rastovej intenzity oravky s vybranými plemenami kúr s kombinovanou úžitkovosťou (hempšírka, plymutka, rodajlendka, sasexka) **Hrnčár a Janesová (2006)** konštatujú, že oravka sa v rastovej schopnosti vyrovnala so sledovanými plemenami kúr s výnimkou hempšírky. V tomto prípade sa však jedná o plemeno, ktoré bolo cieľavedome šľachtené pre produkciu mäsa.

Štúdiom genetického polymorfizmu bielkovín vajec a krvi u štyroch plemien génovej rezervy v rátane oravky (**Trakovická et al., 2002**) sa zistili výrazné rozdiely vo frekvencii alel a genotypov medzi testovanými 4 plemenami sliepok génovej rezervy. Polymorfne systémy, žltkové transferíny a žltkové albumíny, sa realizovali ako trojaleové, ale zistila sa malá variabilita týchto systémov. Pri všetkých plemenách v žltkových transferínoch prevládali heterozygoti (AB, BC) a v albumínoch homozygoti BB. Polymorfne systémy ovoglobulínov G_2 a G_3 vajcového bielka sa realizovali ako dvojaleové. Celková genetická variabilita ovoglobulínov vajecného bielka v lokuse G_2 bola najvyššia pri plemenách sussex a oravka. V plemenách new hampshire a rhode island red sa vyskytovali len homozygoti BB. V lokuse G_3 najvyššiu genetickú variabilitu mali plemená RIR a oravka. V oboch polymorfných systémoch ovoglobulínov bola početnejšia alela B.

Tabuľka 10 Genotypová štruktúra, frekvencia alel a ich efektívnosť pôsobenia v jednotlivých polymorfných systémoch vajecných bielkovín plemena sliepok oravka (Trakovická et al., 2002)

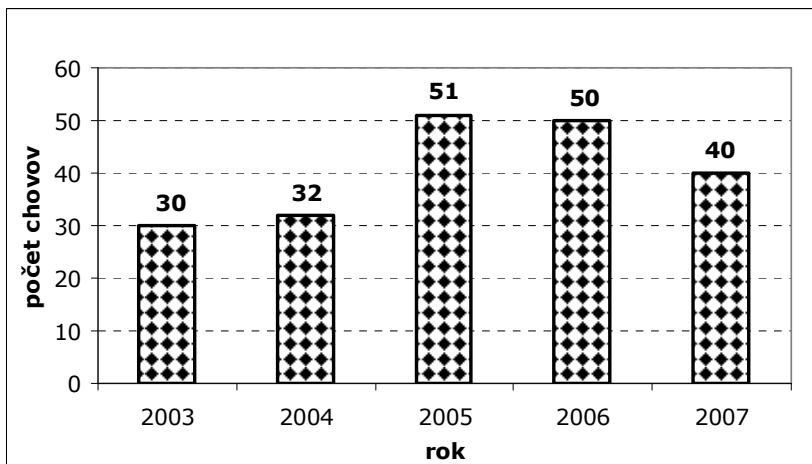
Polymorfný systém	n	Frekvencia genotypov v %	Frekvencia alel	ENA	CH ₀	v (%)	SH _e
Transferín (Tf)	34	AB - 79,4 BC - 20,6	Tf ^A - 0,4 Tf ^B - 0,5 Tf ^C - 0,1	2,38	0,42	59,8	
Albumín (Al)	34	BB - 79,5 AB - 17,6 BC - 2,9	Al ^A - 0,09 Al ^B - 0,90 Al ^C - 0,01	1,22	0,82	19,8	
Ovoglobulín (G ₂)	34	AA - 8,9 AB - 52,9 BB - 38,2	G ₂ ^A - 0,35 G ₂ ^B - 0,65	1,83	0,54	46,9	
Ovoglobulín (G ₃)	34	AA - 20,6 BB - 32,4 CC - 47,0	G ₃ ^A - 0,35 G ₃ ^B - 0,65	1,87	0,53	48,0	11,5

ENA - úroveň polymorfnosti lokusu, CH₀ – koeficient homozygotnosti, v (%) – stupeň realizácie novej premenlivosti, SH_e - stupeň homozygotnosti

3. ROZŠÍRENIE PLEMENA ORAVKA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

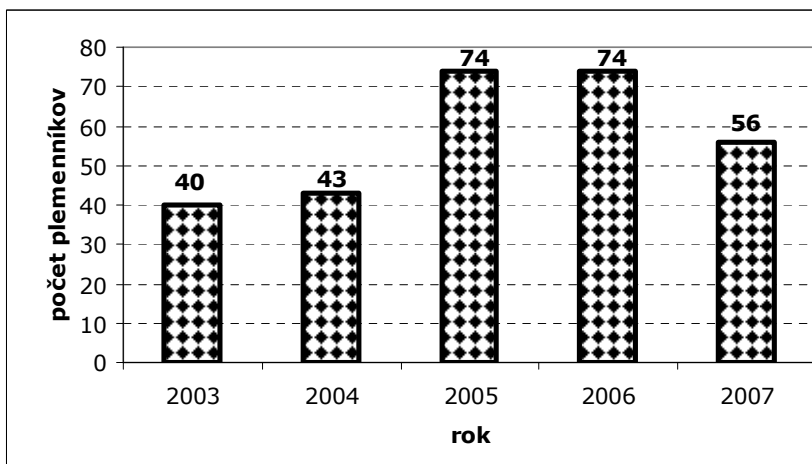
Graf 1 dokumentuje vývoj početnosti kontrolovaných chovov v sledovanom období, v ktorom sme vrchol zaznamenali v roku 2005 s následným miernym poklesom v nasledujúcom roku. Pokles kontrolovaných chovov v roku 2007 bol v porovnaní s minulým rokom výraznejší.

Graf 1 Dynamika početnosti kontrolovaných chovov oravky v rokoch 2003 - 2007

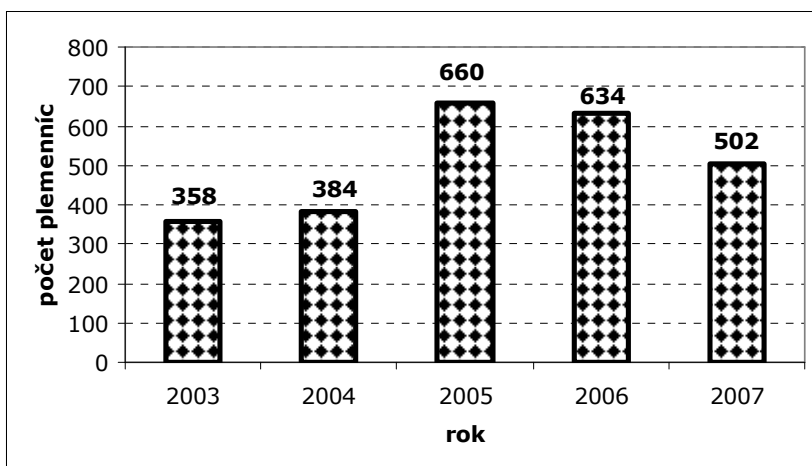
V početnosti plemenníkov zapojených do plemenitby plemena sme maximálny počet zaznamenali v rokoch 2005 a 2006. V roku 2007 bol v súvislosti s poklesom počtu chovov zaregistrovaný citelný pokles plemenníkov v chovoch (graf 2).

Graf 2 Dynamika početnosti plemenníkov v kontrolovaných chovoch oravky v rokoch 2003 - 2007

Z grafu 3 vyplýva, že najvyšší počet chovaných plemenníc bol v roku 2005. V nasledujúcich rokoch je badateľná tendencia poklesu stavov plemenníc. V roku 2007 bol pokles veľmi výrazný, čo je dôsledkom zníženia počtu chovov oravky.

Graf 3 Dynamika početnosti plemenníc v kontrolovaných chovoch oravky v rokoch 2003 - 2007

Najvyšší počet chovov oravky v roku 2007 je v Nitrianskom kraji, početné zastúpenie chovov oravky je aj v krajoch stredného Slovenska. Za ostatnými kraji zaostávajú Prešovský kraj, ale najmä Bratislavský a Trnavský kraj, v ktorých je početné zastúpenie chovov oravky najnižšie (obrázok 1).

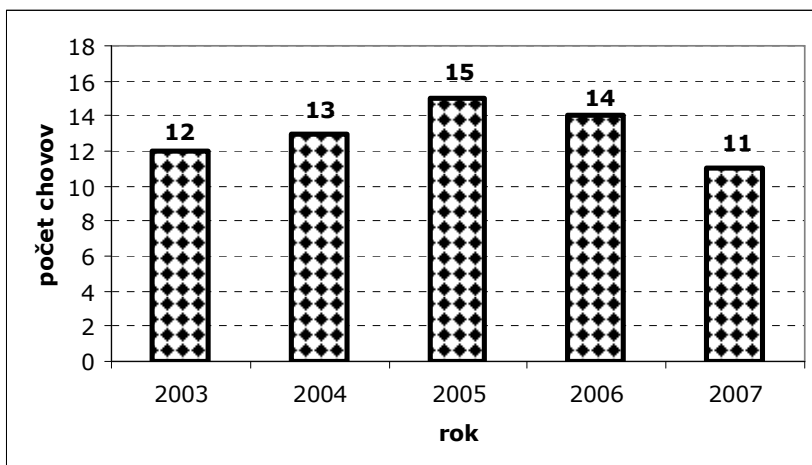
Obrázok 1 Rozloženie chovov oravky na území Slovenska v roku 2007

4. ROZŠÍRENIE PLEMENA ZDROBNENÁ ORAVKA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

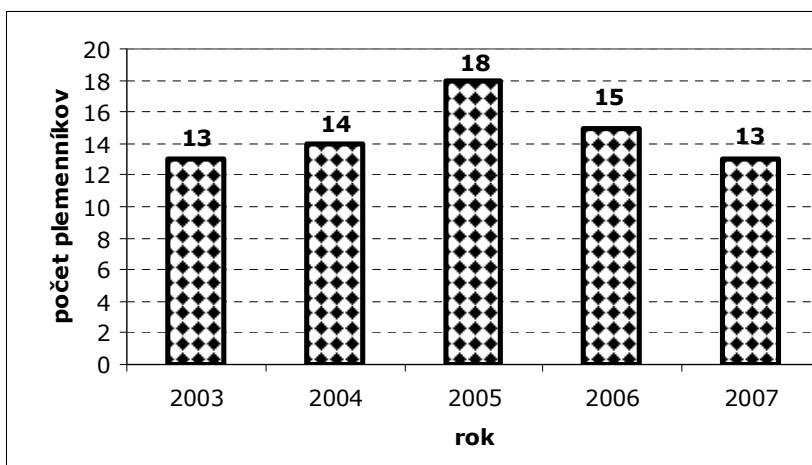
Vývoj početnosti zdrobnej oravy je prakticky identický s porovnaním početnosti chovov jej veľkého náprotivku. Maximálny počet chovov zdrobnej oravy bol zaznamenaný v roku 2005. V posledných dvoch rokoch badáme pokles početnosti chovov, pričom pokles stavu v roku 2007 bol výraznejší (graf 4).

Graf 4 Dynamika početnosti kontrolovaných chovov zdrobnej oravy v rokoch 2003 - 2007

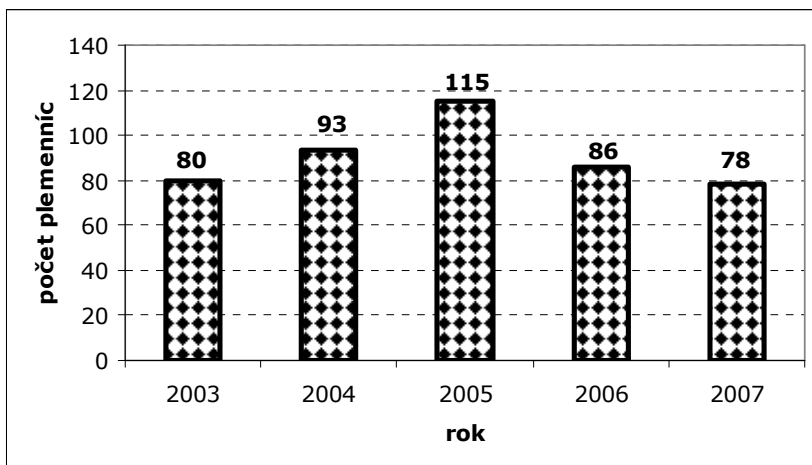
Vývoj početnosti plemenníkov kopíruje početnosť kontrolovaných chovov v danom období. Vrchol početnosti sa datuje do roku 2005, s následným poklesom počtu plemenníkov v chovoch v nasledujúcich dvoch rokoch (graf 5).

Graf 5 Dynamika početnosti plemenníkov v kontrolovaných chovoch zdrobnej oravy v rokoch 2003 - 2007

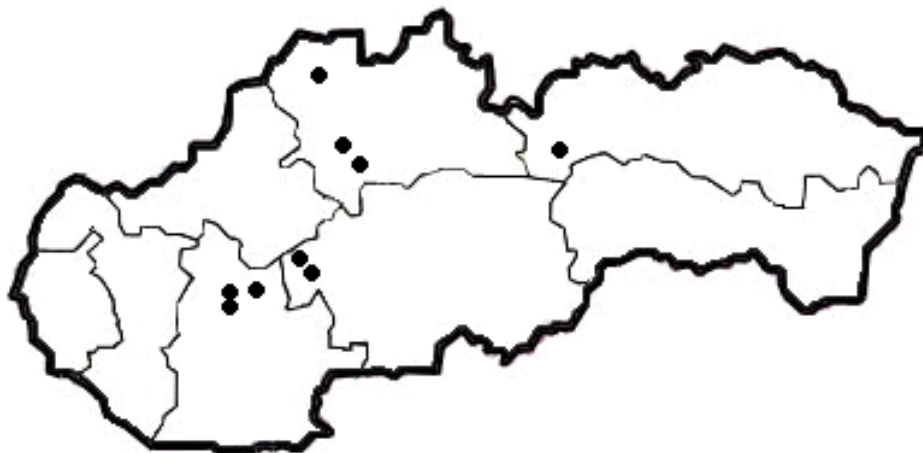
Graf 6 dokumentuje vývoj početnosti plemenníc, zaradených do kontrolovaných chovov oravy. S poklesom početnosti chovov s následným poklesom počtu plemenníkov v nich chovaných sa tendencia poklesu naplno prejavila aj pri počte plemenníc v chovoch zdrobnej oravy. Po maximálnom počte chovaných plemenníc v roku 2005, nastal v posledných dvoch rokoch aj pri plemenniciach pokles v stavoch.

Graf 6 Dynamika početnosti plemenníc v kontrolovaných chovoch zdrobnej oravky v rokoch 2003 - 2007

Rozšírenie chovov zdrobnej oravky na území Slovenska v roku 2007 vykazuje odlišnosti v porovnaní s rozložením chovov oravky. Väčšina chovov je lokalizovaných do chladnejších oblastí Slovenska - Banskobystrický, Žilinský a Prešovský kraj. Chovy zdrobnej oravky sú umiestnené aj v Nitrianskom kraji. Negatívom rozmiestnenia chovov je ich malá početnosť a absencia chovov zdrobnej oravky vo viacerých krajoch Slovenska (obrázok 2).

Obrázok 2 Rozloženie kontrolovaných chovov zdrobnej oravky na území Slovenska v roku 2007

5. CHOV ORAVKY A ZDROBNENEJ ORAVKY

Oravka a zdrobnená oravka sa chovajú výhradne v drobnochovateľských podmienkach v krdľoch pri pomere pohlavia 1 : 18, resp. 1 : 13. Chovy oboch plemien sú rozdelené na kontrolované a úžitkové. Kontrolované chovy sa podľa úrovne plemenárskej práce delia na kmeňové (C chovy), plemenné (B chovy) a rozmnožovacie (A chovy). Individuálna kontrola znášky a rodokmeňové liahnutie potomstva (so známym pôvodom po obidvoch rodičoch) je zabezpečené iba v kmeňových chovoch. V plemenných a rozmnožovacích chovoch sa eviduje pôvod zo strany otca.

Do všetkých troch stupňov kontrolovaných chovov sa do reprodukcie zaradujú plemenníky, ktorých hodnotenie exteriéru dosiahlo minimálne 91 bodov, čo zodpovedá klasifikácii 91 bodov. Chov oravky je nenáročný. Pri chovoch vyššej úrovne, podobne ako pri iných plemenách, vyžaduje náročnejšiu starostlivosť. V porovnaní s inými plemenami je chov oraviek náročnejší z pohľadu udržania farby celého krdľa. Z tohto dôvodu je pri chovoch vyššej úrovne potrebné mať početné základný krdel', aby mal chovateľ z čoho realizovať výber. Problémy s farbou sa týkajú najmä správneho vyfarbenia letiek a chvostové peria. Správne vyfarbenie závisí v prevažnej miere od plemenníka a z tohto dôvodu je potrebné vyberať do chovu čo najkvalitnejšie a odskúšané plemenníky, i keď nesmieme zabúdať ani na kvalitu sliepok.

Najdôležitejšia pre oravku je stálosť v type, kde sa vyžaduje hlboký, široký a plný trup dotváraný správne nasadeným chvostom v uhle 55 ° pri kohútovi. V minulosti robili chovateľom oravky veľa problémov nesprávne kolmo nesené chvosty, tzv. veveričie, s ktorými sa po tvrdej selekcii podarilo vysporiadať. Výzor oravky dotvára hlava s dominantným ružicovým hrebeňom. Požaduje sa stredne veľký, neprerastený, jemne sperlený hrebeň bez bočných výrastkov a žliabkov, ktorého trň kopíruje líniu záhlavia. V tejto pozícii sa ešte stretávame s chybami, medzi ktoré patria zdvihnutý trň, prerastený hrebeň s bočnými výrastkami a hrebeň s chýbajúcim trňom. Kohúty s takýmto hrebeňom by sa nemali používať v rozmnožovaní, pretože tieto vlastnosti prenášajú na svoje potomstvo. Pri sliepkach sa môžeme stretnúť aj so vsunutým trňom. Celkový výzor hlavy dotvárajú ušnice a laloky, ktoré majú byť strednej veľkosti. Operenie oravky má byť bohaté, pevnej štruktúry, dobre priliehajúce. Veľmi diskutovaným a možno najproblematickejším z pohľadu chovateľov je sfarbenie oravky a jej špecifická kresba. Sfarbenie kohúta by malo plynulo prechádzať v troch odtieňoch. Najtmavší odtieň tvorí krycie perie krídel, ktoré je tmavohnedé (nie však medenočervené ako pri hempšírke). Bledší odtieň hnedej farby má sedlový záves a najbledší je krčný záves, ktorý je lesklý zlatohnedý. Veľmi dôležitou je kresba v chvoste a v krídelných krovkách. Chvost musí obsahovať čiernu farbu s hnedým lemom. Často však čierna farba v chvoste chýba a chvost je celý hnedý, čo je vylučujúcou chybou. Dôležité je, aby ručné boli ručné letky krídla hnedé bez zábelu a čiernej farby. Často sa stretávame s tým, že v krídle chýba kresba vo veľkých krídelných krovkách, ktoré majú byť spolovice čierne a spolovice hnedé. Sfarbenie sliepkych je jednotné v podstate na celom tele s mierne svetlejším odtieňom brucha a pŕs. Pri perí sa vyskytuje kostrnková kresba. V žiadnom prípade sa do chovu nesmú použiť jedince s už čo len naznačenou stôlovou kresbou v krčnom závесе (**Hlavatý, 2002**).

Samotný problém základnej farby, resp. celkového sfarbenia, ktorý predpisuje štandard je komplikovaný nielen pre hybridizačné následky, ale aj pre povahu farby, ktorú sprostredkuje žlto-červený komplex, ktorý je podmienený na pohlavie viazanou recesívnou alelou „s“ zvanou aj zlatá farba. Tento komplex varíruje od žltej po červenú farbu v rôznej intenzite. K tomu pristupuje aj kresba peria, na ktorej sa podieľa alela „e^{wh}“, tá podmieňuje dominantné pšeničné sfarbenie. Gén „e^{wh}“ v interakcii s kolumbijským génom „Co“ predstavuje komplikovanú

reštrikciu zlatého operenia s čiernymi chvostovými perami, typickými pre plemeno hempšírka. Kolumbijská kresba je najoptimálnejšie vyvinutá u sasexky svetlej, kde sú čierno sfarbené letky, chvostové perá a krčný záves. Oravka má preto základné sfarbenie štandardu podobné hempšírke, len o niečo svetlejšie a bez čierneho krčného závesu. Okrem toho intenzita tejto farby je na rozdielnych častiach operenia tela ovplyvnená osobitnými génmi. Napríklad sfarbenie krku je tmavšie alebo svetlejšie ako ostatné telo. Predpokladá sa, že dedičné základy pre rozličné intenzívnu červeň letiek má za následok rozličné odstupňovanie červenej farby. Preto čím viac je čiernej farby v ručných letkách, tým viac sa objavuje aj v krčnom závese a aj výsledná farba tela je tmavšia. Kohúty sú všeobecne tmavšie zafarbené ako sliepky. V povahe tohto farebného komplexu sa vyskytuje aj ten jav, že u starších jedincov sa nachádzajú vyblednuté akoby od slnka, takmer bez pigmentové perá (**Podhradský, 1987**).

Negatívnou stránkou chovu oravky je menšia početnosť chovov na území Slovenska a lokalizácia chovov do teplejších častí (Nitriansky kraj). Keďže oravka je plemeno šľachtené pre drsnejšie klimatické podmienky podhorských a horských oblastí, takého rozmiestnenie chovov môže zmeniť jednu zo základných úžitkových vlastností oravky - odolnosť voči nepriaznivým klimatickým podmienkam. Nižšia početnosť populácie oravky a zdobenej oravky kladie zvýšený dôraz na zabezpečenie nepríbuzného párenia v chovoch, čo sa naplno prejavilo v roku 2006 a 2007 poklesom počtu chovov, pod ktorý sa podpísali aj veterinárne zákazy organizovania výstav hydiny v dôsledku aviárnej influenzie a nemožnosti zabezpečenia nepríbuzných jedincov.

Organizáciou zodpovednou za rozvoj plemena je Slovenský zväz chovateľov. Odborné usmerňovanie šľachtiteľského programu a plemenitby zabezpečuje Ústredná odborná komisia pre chov hydiny spolu s Klubom chovateľov oravky.

6. Zoznam použitej literatúry

1. BABUŠKIN, V. 1977. Oravka. Bratislava : SZD, 1977. 120 s.
2. BENKOVÁ, J. et al. 1995. Génová rezerva sliepok: Výskumná správa. Nitra :VÚŽV, 1995, 23 s.
3. BENKOVÁ, J. et al. 1996. Zachovanie a zveľaďovanie genofondu brojlerových sliepok domáceho šľachtenia, tradičných a autochtónnych plemien sliepok: Výskumná správa. Ivanka pri Dunaji : VÚŽV, 1996, 27 s.
4. BENKOVÁ, J. 1999. Tvorba, uchovanie a využitie biologických vlastností génových rezerv hydiny : Výskumná správa. Ivanka pri Dunaji : VÚŽV, 1999, 25 s.
5. BENKOVÁ, J. 2002. Biodiverzita génovej rezervy sliepok: Výskumná správa. Nitra : VÚŽV, 2002, 28 s.
6. BENKOVÁ, J. - BAUMGARTNER, J. – POLÁČIKOVÁ, M. 2003. Charakteristika biologických vlastností sliepok plemena oravka. In: Současnost a perspektivy chovu drůbeže. Praha : ČZU, 2003, s. 97-100.
7. BENKOVÁ, J. - BAUMGARTNER, J. - POLÁČIKOVÁ, M. 2003. Characteristics of biological features of oravka breed hens. In: Současnost a perspektivy chovu drůbeže : Sborník sdělení. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2003, s. 97-100.
8. CZUKA, J. – BENKOVÁ, J. – BAUMGARTNER, J. 2002. Vybrané fyzikálne a biochemické ukazovatele kvality vajec plemena oravka. In: Agriculture (Poľnohospodárstvo), 48, 2002, 8, s. 401-406.
9. EGYEDOVÁ, A. 1996. Zhodnotenie rastovej schopnosti plemena Oravak : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1996. 56 s.
10. GATIALOVÁ, A. 1989. Štúdium úžitkových vlastností plemena oravka pri jej došľacht'ovaní : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1989. 48 s.
11. HLA VATÝ, A. 2002. Oravka naše jediné národné plemeno kúr. In: Magazín chovateľa, roč. 1, 2002, č. 1, s. 12-14.
12. HRNČÁR, C. - JANESOVÁ, Z. 2006. Rastová schopnosť vybraných plemien kúr kombinovanou úžitkovosťou. In : Magazín chovateľa, roč. 5, 2006, č. 1, s. 38-40. ISSN 1335-9932
13. CHLEBANOVÁ, I. 1995. Zhodnotenie rastovej schopnosti a reprodukčných ukazovateľov plemena oravka : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1995. 50 s.
14. CHMELNIČNÁ, L. - BENKOVÁ, J. 1995. Výhodná spolupráca. In: Chovateľ, roč. 31, 1995, č. 3, s. 98-99.
15. CHMELNIČNÁ, L. 2004. Reproductive indexes of chick breed oravka. In: Current problems of breeding, health, growth and production of poultry [CD-ROM]. České Budějovice : JU ZF, 2004, p. 207-209. ISBN 80-85645-48-5.
16. CHMELNIČNÁ, L. et al. 2004. Ohrozené plemená zvierat na Slovensku. Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, 2004, 100 s. ISBN 80-8069-459-1
17. KRIŠTOF, J. 1982. Chovám oravky. In: Záhradkár – Chovateľ, roč. 18, 1982, č. 2, s. 31.
18. MALÍK, V. - ŠTEFKA, Š. 1966. Atlas plemien hydiny. Bratislava : Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry, 1966. 313 s
19. MORAVČÍKOVÁ, J. 1992. Zhodnotenie úžitkových vlastností plemena oravka : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1992. 45 s.
20. OROS, L. 1996. Zhodnotenie úžitkových vlastností hydiny v drobnochovateľských podmienkach : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1996. 52 s.
21. ORSZÁG, P. 2003. Hmotnosť hydiny kontrolujeme. In: Sme (Príloha Chovateľ), roč. 11, 2003, č. 96, s. 22.

-
22. PODHRADSKÝ, V. 1982. K niektorým problémom oravky. In: Záhradkár - Chovateľ, roč. 18, 1982, č. 7, s. 126.
 23. PODHRADSKÝ, V. 1986. Návrh štandardu pre došľacht'ovanie oravky. In: Chovateľ, roč. 22, 1986, č. 8, s. 180.
 24. PODHRADSKÝ, V. 1987. O súčasnej situácii v došľacht'ovaní oravky. In: Chovateľ, roč. 23, 1987, č. 12, s. 270-271.
 25. SLAŠŤAN, M. 1990. Vplyv došľacht'ovania plemena oravka na jej úžitkové vlastnosti : Diplomová práca. Nitra : SPU, 1990. 43 s.
 26. ŠANDORČÍNOVÁ, D. 1986. Ako ďalej s oravkou. In: Chovateľ, roč. 22, 1986, č. 6, s. 138-139.
 27. ŠMELKO, V. 2002. Zhodnotenie úžitkových vlastností plemena oravka : Diplomová práca. Nitra : SPU, 2002. 41 s.
 28. TIŠLIAR, I. 2001. Alometria rastu plemena oravka v génovej rezerve : Diplomová práca. Nitra : SPU, 2001. 34 s.
 29. TRAKOVICKÁ, A. – BEŽOVÁ, K. – BENKOVÁ, J. 2002. Genetický polymorfizmus bielkovín vajca a krvi vo vzťahu k reprodukcii sliepok. In: Chov hydiny a malých hospodárskych zvierat. Nitra : SPU, 2002, s. 163-166.
 30. ŽATKO, T. et al. 1980. Osvedčenie o výsledku testovania sliepok Oravka v MKSSH Ivanka pri Dunaji: Ivanka pri Dunaji : Medzinárodná kontrolno-skúšobná stanica hydiny, 1980.